

Unknown Land

Hanna Kanto, Galleri Lokomotiv, till 14 mars

Det pågår en medial kamp mellan stad och land. Sveriges nordligare delar utgör själva slagfältet. Som om inte århundraden av kolonisering och överutnyttjande av naturtillgångar och intrång på urbefolkningars domäner vore illa nog sägs klyftan mellan centrum och periferi öka genom det sätt varpå den nordliga landsbygdens befolkning och näringar skildras i samtida media och populärkultur. Nyligen förlöjligades Östersunds befolkning i ett kritiserat, nedlåtande reportage i Expressen i samband med Melodifestivalen, vilket mobiliserat nya stämmor i debatten. Ibland görs dock lyckade motdrag inom populärkulturen i försök att överbrygga klyftan. Den sjungande renskötaren Jon Henrik Fjällgren tog sig direkt till Melodifestivalens final den 21 februari 2015. Kommer han att överträffa vinnaren Roger Pontare som flyttat sina bopålar från Ramsele vid den exploaterade Faxälven och numera avbildas som viddernas man i Sorsele vid den orörda Vindelälven? Maxida Märaks jojk i introt till den officiella skid-VM-låten är ett *call of the wild*, som ger sången större kraft än vad Mando Diao på egen hand förmår.

Örnsköldsviks kommun är mindre känd som renbetesland än som Foppaland. Fast betande renar, lika mycket som Foppa, är återkommande inslag i den lokala kulturen. Renskötsel och snöiga vidder är också en betydande del i Hanna Kantos bildvärd i den utställning som öppnade på Galleri Lokomotiv i slutet av den samiska kulturveckan i Örnsköldsvik i februari. Med utställningens titel *Unknown Land* anger hon sin ståndpunkt och ingriper därmed i den aktuella svenska debatten. Hon levererar ett antal bilder som bidrar till vår blick på "det nordliga". Här talar en konstnär som är väl hemmastadd i den nordliga kultursfären, dess landskap och näringsfång. Men hon är också en gränsöverskridare i dessa trakter. Kanto kommer från finska Torneå, är utbildad vid Lapplands universitet i Rovaniemi men bosatt i svenska Haparanda där hon emellanåt är verksam som konstpedagog.

I den VM-yra som pågår när detta skrivs frestas man att likna hennes måleri vid de bästa skidåkarnas stil. Hon målar kraftfullt, träffsäkert och ser inte ut att ha några svårigheter alls. Hon har både fäste och glid. Som tillägg till akrylfärgen använder hon ibland airbrush, i varje fall ser det ut så. En ren står bredbent självklar och lösgör sig ur snöyrån och underlaget linneduken. Kanto vet precis vad som kännetecknar de komplexa skeendena vid en renskiljning och fångar händelserna i den mörka ikoniska bilden *Namakka*. Hon har också iakttagit gästande turister som kommer med sin skidutrustning till finska Lapplands terräng. Här vänder hon på perspektivet. Samiskt liv i fjällnatur har varit ett omhuldat motiv hos svenska målare, exempelvis för den välvillige Johan Tirén, som förvisso stod på samernas sida i kampen för rättigheter. Kanto avbildar istället de tillresta turisterna med solglasögon och Stig-Helmerliknande hållning vid skidliften. Målningen *Geodesia* antyder att turisterna med sin närvaro också är deltagare i inmätningen av och kampen om territoriet.

Med sin humor påminner Kanto om den tornedalsfinska konstnären Rosa Liksom. Med sin skicklighet att fånga det arketypiska i den nordliga kultursfären liknar hon Anders Sunna. Från sin position talar hon med en auktoritet som inte kan åsidosättas. De underordade i hennes bilder av snöiga landskap är istället de skidåkande besökare söderifrån som

hjälpigt tar sig fram i skidspår men därigenom ändå tillåts vara med och dela de upplevelser som hennes hemtrakter har att erbjuda.

Text och foto: Margareta Klingberg
Volym 2014-03-02